BAŞYAZI >>

“Yeni bir **büyüme hikâyesi yazamazsak,** savrulmaya devam ederiz”

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr

Türkiye’nin sular durulup yeni küresel rekabet haritası şekillenmeye başladığında, yeni bir büyüme hikâyesine ihtiyacı vardır. Yeni bir büyüme hikâyesi olmazsa, savrulmaya devam ederiz. Yapısal reformlar alanında son üç yıldır yaşanan ataletin bir nedeni de budur. **İş ve yatırım ortamını iyileştiren reformlar,** 2006’ya kadar gayet hızlı bir biçimde hayata geçirilmişken sonrasında devamı gelmemiştir.

Dünya ekonomileri arasında, iyi ile kötü ayrımının belirginleştiği bir dönemdeyiz. Bir tarafta; Dubai, Yunanistan, Portekiz var. Diğer yanda; Brezilya, Hindistan, Çin… "İyi"ler listesinde yer almanın yolu, orta vadeli hikâye sahibi olmaktan geçiyor. Ekonomik göstergelerdeki kötüleşmeye rağmen, iyimser olmak için de pek çok neden var. Ancak esas sorun içerideki hikâye eksikliği ve rotasızlıktır.

Yeni ekonomi şirketleri neden 70 milyonluk bir ülkede bir elin parmakları kadardır? Örneğin risk sermayesi mekanizması neden işlemez? Kurumsal altyapımız yenilikçi bir ekonomi için ne kadar elverişli? YÖK veya SPK bu hikâyenin neresinde?

Türkiye'nin sular durulup, yeni küresel rekabet haritası şekillenmeye başladığında, yeni bir büyüme hikâyesine ihtiyacı vardır. Yeni bir büyüme hikâyesi olmazsa, savrulmaya devam ederiz. Yapısal reformlar alanında son üç yıldır yaşanan ataletin bir nedeni de budur. İş ve yatırım ortamını iyileştiren reformlar, 2006'ya kadar gayet hızlı bir biçimde hayata geçirilmişken sonrasında devamı gelmemiştir.

Bunun sonucunda, Dünya Bankası'nın "Doing Business-2010" adlı kapsamlı araştırmasına göre Türkiye, iş ve yatırım ortamının düzgünlüğü sıralamasında, 10 basamak birden geriledi. 63. sıradan 73. sıraya düştük. Yani zaten arkalardaydık. Şimdi başkaları da bizi geçti.

Dünya Ekonomik Forumu verilerine göre Türkiye, Küresel Rekabet Endeksi sıralamasında, 133 ülke arasında ancak 61. sırada yer bulabildi. Dünyanın 17. büyük ekonomisi olmakla övünen bizler için hiç de yakışık almayan bir tablodur bu.

Orta vadeli hikâye demek, çok sayıda farklı kurumlardaki uzmanların, daire başkanlarının ortak hedef için çalıştıklarının farkında olmalarıdır. Rekabet Gücünün Geliştirilmesi Daimi Özel İhtisas Komisyonu (DÖİK) bu amaçla tasarlanmış bir mekanizmaydı ama işletemedik. Özel sektör politika tasarım sürecine daha aktif olarak dâhil edilmelidir.

Sermaye akımlarının eskisi kadar canlı olmayacağı, yüksek cari açığı ve yüksek bütçe açığı olan ülkelerin herkesi ürküttüğü bir ortamda, her iki alanda da yüksek açık verme eğiliminde olan Türkiye'nin, 2002-2007 dönemindeki hızlı büyüme sürecini tekrarlaması mümkün değil. Zira o dönemdeki büyüme, o günkü koşullar uygun olduğundan dış finansmana dayalı sağlandı.

2010 yılı, nasıl yüksek hızda büyüyeceğimize ve rekabet gücümüzü nasıl koruyabileceğimize ilişkin gündeme geri dönme yılı olmalı. Geleneksel düşük tasarruf oranı engelini nasıl aşacağız? Kamu idaresinde mali kural ve mali sorumluluk yerleşecek mi? İş gücü maliyetlerine dayalı ve giderek kaybettiğimiz rekabet gücümüzün yerine, kaliteye ve yeniliklere dayalı rekabeti getirebilecek miyiz?

İşte bu soruların cevapları, yeni hikâyemizin başlangıcıdır ama henüz ortada bir başlangıç yoktur. IMF söylentilerinin devamlı gündeme gelmesinin ve kamuoyunda takip edilmesinin nedeni de, yeni hikâyemiz olmamasıdır.

Orta Vadeli Program'ın açıklanmış olması olumlu bir adımdır ama yetmemektedir. OVP'nin piyasalara yön gösterici ve güven verici olabilmesi için daha fazla bilgi içermesi gerekiyor. Özellikle OVP ile açıklanan rakamların dayandığı tedbirlerin yasal altyapısının zamanında alınacağına ilişkin kuvvetli bir mutabakat oluşturulmalıdır.

Mali kuralın hayata geçirilmesi konusunda da hazırlıkların tamamlanmadığını görüyoruz. Mali kuralın nasıl tanımlanacağı ve kuralın tutturulamaması durumunda nasıl telafi edileceği ve nasıl denetleneceği henüz belli değil. Mevcut koşullarda 2010 yılında yüzde 4,5 civarında bir büyüme bekliyoruz. Ancak, içeride ve dışarıda Türkiye ekonomisine güvenin sarsılması durumunda büyüme yüzde 3'ün altına inebilir. Yapısal reformları gerçekleştirir, güveni tesis edersek yüzde 5'in üzerine çıkmak hayal değil.

İş gücüne yeni girenlere istihdam yaratabilmemiz için kendimize yüzde 7 büyüme hedefi koymamız gerekiyor. Zira yüzde 4 büyümenin altında işsizlik azalmıyor. Türkiye için daha yüksek büyüme oranları hayal olmamalı.

Küresel krizin başladığı Eylül 2008'de geniş tanımlı işsiz sayısı 4,3 milyon iken, Kasım 2009'da 5,2 milyona çıkmıştır, yani işsiz sayısı 900 bin kişi artmıştır. Bu arada BAĞ-KUR'lu esnaf ve zanaatkâr sayısındaki gerilemeye de ayrıca dikkat çekilmesi gerekiyor. 2009'da 67 bin kişi, son iki yıl itibariyleyse 218 bin kişi gerileme var. 2003 yılında sayıları 2,3 milyona ulaşan Bağkur'lu esnaf ve zanaatkâr sayısı, 2009'da 1,8 milyona indi. Buradaki bu hızlı gerilemenin ortaya çıkarttığı sosyal problemlerse, ne yazık ki gündemin alt sıralarında yer buluyor.

Krizin en çok etkilediği imalat sanayi sektörlerindeki istihdam azalması, Mayıs 2009'da 426 bin ile tavan yapmıştı. Bu kayıp Ekim ayında 171 bine, Kasım ayında ise 58 bine geriledi. İnşaat sektörü ise beklenenden daha dirençli çıktı. Buradaki istihdam kaybı Nisan ayında 77 bine yükselmişken, Kasım itibarıyla 108 bin kişilik istihdam artışı gerçekleşti.

Özel sektörde kayıtlı istihdamın göstergesi konumundaki sigortalı istihdamındaki olumsuz tablo bir miktar düzeldi. Bir ara 300 bine ulaşan sigortalı sayısındaki azalma (2008 Nisan ve Mayısında SSK'lı sayısındaki kozmetik artış yüzünden bu aylarla karşılaştırma yapmak mümkün değil) Kasım ayında 47 bine kadar geriledi. Yine de toplam sigortalı çalışan sayısı Eylül 2008 ile Kasım 2009 arasında 188 bin kişi azalmış durumda.

İstihdam alanında genelde olumlu gelişmeler yaşanıyor ama bu olumlu gelişmeler ne yazık ki işsizliğin azalacağı anlamına gelmiyor. Çünkü nüfus artışına paralel olarak iş gücü de hızla artıyor. İşsizliğin azalması için istihdamın daha hızlı artması gerekiyor. Bunun için de piyasalarda daha güçlü bir canlanmaya, daha yüksek ekonomik büyümeye ve bu büyümenin de istihdam yaratma kapasitesini artıracak yapısal reformlara ihtiyacı var.

Yine aynı noktadayız. Zaman proaktif düşünme zamanıdır, alınacak tedbirleri konuşma ve uygulama zamanıdır. Bu süreci olumlu yönde etkileyebiliriz veya kendi haline bırakıp gelişmeleri izleriz.